

Primož Kaučič

NIKE, RAD TE IMAM

Luže na ulicah starega mestnega jedra so najbolje pričale o vremenu v sredini aprila. Nekajdnevno deževje je pustilo sledi v okolici in tudi v ljudeh samih. Le redki so si upali zapustiti svoja stanovanja in se odpraviti v mesto, pa še ti so ob sebi stiskali dežnike.

Moški pri tridesetih in otrok sta se držala za roke in hitela po prazni ulici proti postaji mestnega prometa. Oče je ves čas strmel predse in ohranjal ritem, kateremu je mali le stežka sledil. Nasproti jima je pritekel majhen, črn pes; fantek se je stisnil k očetu in vtaknil prst leve roke v usta. S pogledom je sledil črni mrcini, ki se je majala mimo in bila že nekaj metrov za njima. Stal je na mestu, dokler ga očetova roka ni potegnila za seboj in za katero se je komaj ujel pred padcem. Iz upora je potem z levo nogo zabredel v veliko lužo, pred sabo, ki se je kot nalašč za to postavila predenj in kateri se je stari v velikem loku izognil.

Jan se je nasmehnil in se odmaknil od okna. Stopil je čez kup razmetanih knjig, ki so ležale na tleh. Prejšnji dan jih je bil zmetal s polic, ker se mu je zdelo, da so bile preveč urejeno in zdolgočaseno zložene. Z mize je vzel skripta, jih obdržal v roki in si jih ogledoval. 'Samo tole še,' je pomislil. Misel, da lahko v nekaj dneh diplomira, se mu je zdela odvrtna. Obstajajo sploh še bolj gnusne besede, kot sta diploma in inženir? Diploma za znanje, diploma za delo, diploma za... Človeka vedno nagradijo z enim samim namenom: da ga še bolj spodbudijo k uničevanju njegovega lastnega jaza in da ga vprežejo v množico brezosebnih stvari, ki se ji reče družba.

Nekaj časa je še gledal tisti zeleni papir in ga potem nalahko vrgel na tla. Lahko bi ga zagnal z vso močjo v steno, a ga to ne bi niti najmanj pomirilo. Konec koncev je šlo le za dvojce velikih zelenih platnic, ki so oklepale nekaj sto gosto tipkanih listov, in za človeka, ki jih ne prebere, nimajo nobene vrednosti.

Da bi diplomiral in se že čez kakšen mesec v veliko veselje staršev zaposlil v zanikrnem podeželskem podjetju? Izgubil bi sebe, Ivana, to majhno zatohlo sobo, polne police knjig v knjižnicah in tiste vedno hiteče ljudi na cesti, v katere se vsak dan zaletava. Nekoč bi se vrnil in v soju luči opazoval senco študenta v njegovi sobi ali pa bloke v študentskem naselju, ki bi se mu zdeli enako tuji kot študentje na stopnicah pred njim. Kdo ve, če bi se tudi takrat v zadregi obrnil stran, kadar bi šel mimo njih? Zaman bi se vračal na velika in hrupna križišča v središču mesta in v gneči na prehodih za pešce iskal Nike oziroma njeno majhno in nedolžno postavo, ki bi ne mogla uiti njegovim lačnim in bolnim očem. Zaman bi zvečer upal, da bo prišla sosedka Ana in rekla: »Gospod Jan, neka punca vas je popoldan iskala,« in potem, ko bi se že vračala, se še enkrat obrnila in dodala: »Bila je kot ustvarjena

za...«, ter takoj nato položila roko na usta, kot da je rekla že preveč in odhitela po stopnicah navzdol.

Življenje bi se spremenilo v eno samo dolgo, neskončno dolgo poletje in obupno čakanje noči in potem spet jutra in štetje ur ter minut in kasneje sekund, ki se nejevoljno počasi odštevajo. Takrat osamljen in prazen tavaš izgubljen nekje po vročem asfaltu med velikimi, starimi, kamnitimi hišami in brezupno iščeš znan obraz, nekoga, ki ga poznaš samo na daleč; nekje v podzavesti čutiš, da si ga že srečal, zdaj pa bi se ga oprijel, kot se brodolomec prime vrvi, ki mu jo vržeš. V okolici pa vse ostaja enako, preprosto in komplicirano; reka že stoletja teče enakomerno pod velikim masivnim mostom, starec programirano stopa skozi lipov drevored, tako kot že leta in leta; vse je pribito in mrtvo, kot da se ni nič spremenilo, kot da nihče ne trpi. Zakaj si nihče ne upa podreti velikega mostu ali posekati dreves? Stvarnost, prekleta stvarnost. Zakaj sem tako nepredvidljiv, da bi mogel razbiti vse okoli sebe, ko sem se pa pred nekaj minutami z Nike v mislih topil od nežnosti? Tudi to je svoboda, da nobena sekunda ni enaka prejšnji, da noben gib ne ostaja več en. Ne moreš stopati vedno po istih stopinjah. Preneumen sem, da bi pisal zakone, in prepameten, da bi jih upošteval.

Jan se je predramil in se sam sebi zdel smešen. Na začetku sem hotel samo prelistati skripta, je pomislil. Vstal je in opazoval kup razmetanih knjig na tleh, prevrnen stol in zmečkan pulover na mizi. Stopil je do omare in vzel ven rjavo usnjeno torbo. Čepe je pobiral knjige in jih vsako posebej dajal vanjo: zbirko knjig iz antikvariata, slovar, atlas, šolske knjige, knjigo, ki jo je nekoč dobil za rojstni dan, potem še eno, ki mu jo je nekdo posodil, pa se ni mogel spomniti kdo, in še kopico zvezkov in zapiskov s predavanj in popotovanj po Evropi in Aziji. Ob tem se je spomnil desetletnega fanta v Iranu, predvsem njegovega veselja in širokega nasmeha, ko ga je prosil, naj stopi pred objektiv. Sam od sebe mu je povedal, kako se imenuje planota nad vasjo, potem pa stekel med gručo domačinov, zaviti v bele cunje, ki so z nezaupanjem gledali tujca.

Izpod mize je nato potegnil modro športno torbo in dal vanjo zimske čevlje, nove hlače in srajco, ki je nikoli ni oblekel. Vanjo je položil še dežnik in nekaj manjših stvari. Stopil je dva koraka vstran in pogledal vse svoje premoženje, zloženo v dveh torbah sredi sobe. Res da so bile polne in jih ni mogel zapreti, a vseeno je bilo videti malo, čeprav je mislil, da je vsega skupaj ravno toliko, kolikor človek potrebuje.

Za seboj je zaslišal rahlo trkanje. Počakal je, da se je ponovilo in šele nato šel k vratom. Navajen je bil, da so hodili trkat otroci iz sosednje hiše, ki so enkrat ali dvakrat močno udarili po vratih in se takoj nato pognali po stopnicah. Pred vrati je zagledal Ano. Stala je z odprtimi usti in molčala, kar je bilo zanj zelo nenavadno. Vedel je, da je opazila obe torbi in prazne police na omari. Nervozno si je brisala roke v predpasnik in gledala zdaj torbe, zdaj njega.

»Odhajate, gospod Jan?« je presenečena vprašala.

Zdelo se mu je, da ga ta gospod ni še nikoli tako zbodel, kot prav zdaj, ko je dokončno razčistil sam s sabo, da ni prav nič starejši in nič bolj odrasel kot tisti otroci, ki so mu hodili trkat na vrata.

»Ne, ne,« je odvrnil in ji z ničimer ni dal vedeti, da ga njen obisk ne veseli prav posebno. »Samo nekatere stvari sem spakiral.«

»Torej vendarle odhajate,« je še bolj pretresena ugotovila. Gledala ga je, kot bi ji njegov odhod pomenil konec sveta. Kaj te brigajo tuje stvari, baba stara, je mislil sam pri sebi.

»Ne odhajam. Sicer pa ni nič narobe, če so knjige spravljene v potovalko...,

vsaj za nekaj časa, ali ne? Ko jih bom rabil, jih bom spet zložil na polico.« Videl je, da se je nekoliko pomirila, čeprav je še vedno nezaupljivo obračala glavo. »Boste stopili naprej ali ste hoteli kaj drugega?« je vprašal, ko se mu je zdelo, da sta problem razčistila.

»Ja, ja, seveda,« se je zdrznila in se takoj popravila, »oziroma ne. Prišla sem vas prosit, če bi mi pomagali umakniti štedilnik. Kuhalnica mi je padla zadaj.« Ponovno si je roke podrgnila ob predpasnik.

Jan si je oblekel jakno in odšel z Ano. Z lahkoto je premaknil štedilnik in pobral leseno kuhalnico. Tudi sama bi lahko to naredila, je pomislil. Kaj jaz morem, če ji je vedno dolgčas in potrebuje družbo? Stena za štedilnikom je bila umazana in zamaščena ter preprejena s pajčevino. Na njej je zagledal velikega pajka z dolgimi, suhimi okončinami. Sosea je vzela cunjo in hitela brisati vso to nesnago.

»Bog ve, koliko let že ni nihče pogledal zadaj,« se je opravičevala.

Za trenutek mu je postalo slabo, ko je na ometu videl krvavo sled, ki je ostala od pajka. Obrnil se je stran. Ana je pod curkom iz pipe splahnila cunjo in si umila roke. Spet si jih je obrisala v zelen predpasnik, obrobjen z rdeče belim trakom. Jan je štedilnik prestavil spet na staro mesto.

»Boste kaj spili?« ga je vprašala.

»Ne, res ne. Ne morem.«

»Potem pa vzemite vsaj kakšen piškot. Danes sem jih spekla.« Ponudila mu jih je v okrogli plastični posodi. Vzel je enega in potem še enega. Medtem ko je jedel, je stala tesno ob njem in šele, ko je rekel, da so izvrstni, se je umaknila in usedla za mizo.

»Iti bom moral,« je rekel. »Zmenjen sem s prijateljem.« Šel je proti vratom. Ana ga je spremljala.

»Najlepša vam hvala,« je rekla, ko jo je zapuščal.

»Ah, kaj bi to,« je pripomnil.

Ko je bil na koncu stopnic, je zavpila: »Gospod Jan, saj ne odhajate, kajne, da ne?«

Jan je naveličano odvrnil: »Seveda ne.«

»Morate povedati, preden boste šli. Konec koncev smo bili toliko let sosed,« je še slišal za seboj, ko je že stopil na ulico.

Odlomek iz nedokončanega romana:

Nike, rad te imam ali

Klovni jokajo ponoči